

Ἱερὰ Προσκυνήματα ἐν Ἱεροσολύμοις (Β´)

Ἱερὰ Προσκυνήματα ἐν Ἱεροσολύμοις (Β´)

Ἱερὰ Μονὴ Ἀγίας Αἰκατερίνης

Ὁ Ἱερὸς Ναὸς τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης εἰς Ἱεροσόλυμα ἔχει κτισθεῖ ἐπὶ τῶν θεμελίων ἀρχαιοτέρου ναοῦ. Μία πρώτη ἀναφορὰ σχετικῶς μὲ τὴν ἱερὰν ταύτην μονὴν ἔχουμε εἰς τὸ φερμάνιον ποὺ παρεχώρησε τὸ 1538 ὁ σουλτάνος Σουλεῖμὰν εἰς τὸν Πατριάρχην Γερμανόν. Κατὰ τὸν Σουχάνωφ (1653) ὑπάρχει ἡ πληροφορία ὅτι ἐνταῦθα ἔζων λαϊκοί, ἐνῶ τὸ 1795 ὁ ναὸς ἐπεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου. Ἐπίσης ἀναφέρεται ἡ ἐκκλησία ταύτη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Δοσιθέου, ὡς μία ἐκ τῶν γυναικείων μοναστηρίων τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων. Τὸ 1836 ὁ Ναὸς ἀνεκαινίσθη, κατὰ τὸν Νεόφυτον τὸν Κύπριον, ἐνῶ ἡ Ἱερὰ Μονὴ σταδιακῶς κατωκλήθη ὑπὸ λαϊκῶν καὶ παρέμεινε εἰς τὸν κλῆρον μόνον ὁ Ναός. Πρόκειται διὰ μονόχωρον λιθόκτιστον ναόν, μὲ κεραμοσκεπὴν, ὀρθογωνικῆς κατόψεως διαστάσεων 16,2×9,5, τοῦ ὁποίου ἡ μορφολογία σχετίζεται μὲ αὐτὴν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τῆς Ἑβραϊκῆς. Τὸ ξύλινον τέμπλον ποὺ εἶναι ρωσικῆς τεχνοτροπίας παρουσιάζει ἰδιαίτερον καλλιτεχνικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἔχει διατηρηθεῖ εἰς λίαν καλὴν κατάστασιν.

Ἱερὰ Μονὴ Ἀγίου Γεωργίου Ἑβραϊκῆς

Ὁ ἱστορικὸς Ἱερὸς Ναὸς τοῦ Ἀγίου Γεωργίου Ἑβραϊκῆς εὐρίσκεται ἐντὸς τοῦ ἑβραϊκοῦ τομέως τῶν Ἱεροσολύμων καὶ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν 18ον αἰῶνα. Εἶναι ἐκτισμένος ἐπὶ ὑπογείου πιθανῶς γηροκομείου ποὺ σήμερον ἔχει ἐγκαταλειφθεῖ λόγῳ τῆς ἀνοδικῆς ὑγρασίας τῆς προερχομένης ὑπὸ τοῦ ἐδάφους. Σὲ παλαιὰ συγγράμματα ἀναφέρεται μὲ τὴν ὀνομασίαν «Aqabet el-Khaber», ἐνῶ κατὰ τὴν σταυροφορικὴν περίοδον τὸ 1150 ἀναφέρεται μὲ τὸ ὄνομα «Infunda S. Georgii». Πρόκειται διὰ μονόχωρον Ναόν, ὀρθογωνικῆς κατόψεως, λιθόκτιστον, ἐκτάσεως 180 τ.μ. Τὸ ταμπλαωτὸν τέμπλον εἶναι ρωσικῆς τεχνοτροπίας καὶ παρουσιάζει ἰδιαίτερον καλλιτεχνικὸν καὶ ἀρχιτεκτονικὸν ἐνδιαφέρον. Γενικῶς ὁ ἐσωτερικὸς διάκοσμος τοῦ Ναοῦ εἶναι λιτός, ἀντιγράφει στοιχεῖα ἐκ τοῦ νεκλασικισμοῦ, καλύπτεται δὲ μὲ ἐσωτερικὰ ἐπιχρίσματα, ἐνῶ αἱ ἐπιχρισμέναι ἐπιφάνειαι τῶν σταυροθολίων κοσμοῦνται διὰ ἀξιολόγων ὑδατογραφιῶν ποὺ εὐρίσκονται εἰς προκεχωρημένον στάδιον ἀποσαθρώσεως. Τὸ δάπεδον τοῦ Ναοῦ εἶναι κατεσκευασμένον μὲ μαρμαρόπλακας, ἐνῶ εἰς τὸν γενικὸν σχεδιασμόν του ἐνσωματώνονται ἀπλὰ γεωμετρικὰ σχέδια καὶ ἡλιακὰ μοτίβα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσιν χαρακτηριστικὰ συμβολικὰ στοιχεῖα διὰ τὰς ἐκκλησίας τῆς περιόδου ταύτης εἰς ὁλόκληρον τὴν Παλαιστίνην.

Ἱερὰ Μονὴ Ἀγίου Συμεὼν εἰς Καταμόνας

Εἰς τὴν νέαν Ἱερουσαλὴμ εὐρίσκεται ὁ λόφος Καταμόνας, ἡ ὀνομασία τοῦ ὁποίου ἀνάγεται εἰς τὸ ἑλληνικὸν κατά-μόνας, ἐπειδὴ εὐρίσκετο μακρὰ ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς πόλεως. Ὁ λόφος αὐτὸς ἐταυτίσθη συμφώνως πρὸς τὰς παραδόσεις μὲ τὸν τόπον

τῆς ταφῆς τοῦ Δικαίου Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου. Ὁ Συμεὼν ὁ Θεοδόχος ἦτο ἀνὴρ εὐλαβὴς καὶ δίκαιος καὶ εἷς ἐκ τῶν ἐβδομήκοντα μεταφραστὰς τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὁ ὁποῖος ἐστάλη μαζὶ μὲ ἄλλους εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, κατόπιν αἰτήσεως τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου. Ἐκεῖ μεταφράζων τὴν Ἀγίαν Γραφὴν ἀπὸ τὴν ἐβραϊκὴν εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐπέστησε τὴν προσοχὴν του εἰς τὸ χωρίον τοῦ προφήτου Ἠσαΐα: «Ἴδοὺ ἡ Παρθένος ἔξει ἐν γαστρὶ καὶ τέξεται υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἑμμανουήλ». Τὸ χωρίον τοῦτο διατάραξε τὴν διάνοιαν τοῦ εὐλαβοῦς Συμεὼν, ὁ ὁποῖος κυριεύθη ὑπὸ πολλῶν ἐνδοιασμῶν, μᾶλλον ὑπὸ δυσπιστίας. Διὰ αὐτὸν τὸν λόγον ἔριψε τὸ δακτυλίδι του εἰς ποταμόν, λέγων ὅτι ἂν τὸ εὑρίσκει, θὰ πιστεῦε τὰ γραφόμενα ὑπὸ τοῦ προφήτου. Συμφώνως πρὸς τὴν παράδοσιν, ὅταν διανυκτέρευσε σὲ κάποια μικρὴ πόλιν καὶ ἀγόρασε ἕναν ἰχθύ, διὰ νὰ φάῃ μὲ τοὺς συντρόφους του ἠῦρε τὸ δακτυλίδι του ἐντὸς τῆς κοιλίας τοῦ ἰχθύος. Τότε ἐκαθάρισε ἡ διάνοιά του ἀπὸ κάθε ἀμφιβολίαν καὶ ἠκολούθησε τὸν δρόμον πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ κατῴκησε ἐκεῖ. Συμφώνως πρὸς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ὁ Δίκαιος Συμεὼν, γνωρίζων διὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Μεσσία παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ ἔχῃ τὴν ἀξίωσιν νὰ τὸν δῇ πρὶν τὸν βρῇ ὁ θάνατος, «μὴ ἰδεῖν θάνατον, πρὶν ἢ ἂν ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου». Ἡ παράκλησίς του εἰσηκούσθη καὶ ἦταν αὐτός, ὁ ὁποῖος ὑπεδέχθη τὴν Παναγίαν μὲ τὸ θεῖον βρέφος εἰς τὸν Ναὸν λέγων τὸ «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλον σου Δέσποτα, κατὰ τὸ ρῆμά σου ἐν εἰρήνῃ...» (Λουκ.2:25-32). Ἀφοῦ εἶδε τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, «ὃ ἠτοίμασεν κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν», καὶ ἠυλόγησε τοὺς γονεῖς τοῦ τέκνου ὁ ἅγιος καὶ δίκαιος Συμεὼν, ἀμέσως ἀναπαύθη ἐν Κυρίῳ εἰς ἡλικίαν 270 ἐτῶν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἱερὸν λείψανον μεταφέρθη, κατὰ τὴν ἀνακομιδὴν του, εἰς τὸν ἱερὸν ναόν, τὸν ὁποῖον εἶχε ἀνεγείρει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου. Συμφώνως πρὸς τὴν παράδοσιν ἐπάνω εἰς τὸν λόφον ἦτο ἡ οἰκία τοῦ δικαίου καὶ εὐσεβοῦς Συμεὼν. Ἐντὸς τοῦ κήπου του ὑπῆρχαν καὶ οἱ τάφοι τῆς οἰκογενείας του, ὅπως ἦτο ἡ συνήθεια τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν ἀρχαίων λαῶν τῆς Αἰγύπτου, τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Συρίας. Τὸν 12ον αἰῶνα ἐκτίσθη τὸ πρῶτον μοναστήριον καὶ ἐκκλησία εἰς τὸν λόφον τοῦ Καταμόνας ἀπὸ τοὺς Ἰβήρας μοναχοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐπεσκεύασαν πάνω εἰς τὰ ἀρχαῖα ἐρείπια τοῦ Καταμόνας τὸν ἱερὸν ναὸν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου. Μετὰ ἐρειπώθησαν διὰ πολλοὺς αἰῶνας καὶ μόλις τὸν 19ο αἰῶνα ἀγόρασε τὰ ἐρείπια καὶ ἀρκετὰ μεγάλην περιοχὴν τῆς Μονῆς Καταμόνας ὁ μοναχὸς Ἀβράμιος ἀπὸ τὴν Μάδυτον. Ὁ φιλόπονος καὶ φιλόκαλος μοναχὸς ἐργάστηκε σκληρὰ διὰ εἴκοσι ἔτη, ὥστε νὰ ἀνακατασκευάσῃ τὸν Ἱερὸν Ναὸν καὶ τὸν εὐκτήριον οἶκον. Ἐπίσης κατασκεύασε μαγειρεῖον, ἀποθήκας καὶ καλλιέργησε τὸν κήπον. Τὸ ἔτος 1879 ὁδηγήθη ὁ Ἀβράμιος ὑπὸ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν καὶ ἠξέτασε τὸ προαύλιον τοῦ ἀρχαίου πύργου μετὰ μεγίστης ἐπιμέλειας διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ τάφου τοῦ Ἁγίου. Καὶ πράγματι ἀνασκάπτων εὐρίσκει τοὺς τάφους κάτω λαξευμένους ἐντὸς τοῦ βράχου. Ἐπειδὴ ὅμως ἦσαν πλήρεις λίθων καὶ χωμάτων, τοὺς ἐκαθάρισε καὶ τοὺς ἔκανε μεγάλην εἴσοδον. Οἱ τάφοι αὐτοί, ἂν καὶ ἦσαν ἔξωθεν τοῦ πύργου, ἔχουν ἤδη συμπεριληφθεῖ ἐντὸς αὐτοῦ, μὲ πρόσθετον νέον τοῖχον καὶ ὠκοδομήθη καὶ ναὸς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Συμεὼν, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ὑπάρχουν ἤδη καὶ οἱ τάφοι. Ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας σήμερον ὁ προσκυνητὴς δύναται νὰ δῇ λαξευμένον ἐπάνω εἰς φυσικὸν βράχον τὸν Τάφον τοῦ Δικαίου. Ἔως σήμερον σώζονται λαξευμέναι πέτραι τοῦ παλαιοῦ κτηρίου, οἱ πέριξ τοῦ κτηρίου διάφοραι ὑπόγειαι δεξαμεναὶ (στέρναι) καὶ πολλὰ τεμάχια τοῦ ἐδάφους ἐστρωμένα μὲ ψηφίδας, τὰ ὁποῖα εἶναι τεκμήρια τῶν μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν, ποὺ χτίστηκαν κατὰ τὴν χριστιανικὴν ἐποχὴν. Εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ὑπάρχουν τρεῖς εἰκόνες, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία παριστάνει τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον Συμεὼν νὰ ἐρμηνεύῃ τὸ «Ἴδοὺ ἡ Παρθένος ἔξει ἐν γαστρὶ καὶ τέξεται υἱόν», ἡ ἄλλη παρουσιάζει τὸν Θεοδόχον νὰ

ρίπτῃ τὸ δακτυλίδι τοῦ ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ καὶ ἡ τρίτῃ νὰ τὸ εὕρισκῃ ἐντὸς τῆς κοιλίας τοῦ ψαριοῦ. Τὸ ἔδαφος ὅλου τοῦ Ναοῦ εἶναι μαρμαροστρωμένο ὑπὸ λευκοῦ καὶ κόκκινου μαρμάρου, ἐνῶ τοῦ παρεκκλησίου τὸ ἔδαφος εἶναι πλακόστρωτον καὶ συνδέεται μὲ τὸν βράχον εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου εὕρισκονται οἱ τάφοι

Ἱερὰ Μονὴ Ἀγίου Ὀνουφρίου

Πλησίον τῆς Ἀγίας Πόλεως, νοτίως τῆς Κολυμβήθρας τοῦ Σιλῳάμ, εὕρσκεται ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἀγίου Ὀνουφρίου, ἐκτισμένη εἰς τὸν Ἄγρὸν τοῦ Κεραμέως ἢ τοῦ Αἵματος ἢ Ἀκελμαδᾶ, ὁ ὁποῖος ἡγοράσθη μὲ τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὰ ὁποῖα ἐπέστρεψε ὁ Ἰούδας μεταμελείς, διὰ τὴν ταφὴν τῶν ξένων. Ἡ σημερινὴ Μονὴ ἐκτίσθη εἰς τὸ σπήλαιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κατέφυγον οἱ Ἀπόστολοι μετὰ τὴν σύλληψιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπὸ τοῦ Μοναχοῦ Κυρίλλου περὶ τὰ τέλη τοῦ περασμένου αἰῶνος καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς παλαιᾶς Μονῆς. Εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν ὑπάρχουσιν:

α. Τὸ μέρος, ὅπου ἐπριόνισαν τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν καὶ ὁ τάφος του, ὁ ὁποῖος εὕρσκεται εἰς τὸ ἴδιον σημεῖον.

β. Τὸ σπήλαιον – ἀσκητήριον τοῦ Ἀγίου Ὀνουφρίου, διὰ τὸ ὁποῖον ἀναφέρει σχετικῶς ἡ παράδοσις ὅτι, πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ διὰ τὴν ἔρημον, διῆλθε ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Γῆν, προκειμένου νὰ λάβῃ δύναμιν διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ σκοποῦ του καὶ εὐλογίαν ἐκ τῶν Παναγίων Προσκυνημάτων.

γ. Τὸν τάφον τοῦ Ἀγίου Ἰουβεναλίου, τεσσαρακοστοῦ τετάρτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων (442-458) καὶ

δ. Κατακόμβες, ἐντὸς τῶν ὁποίων εὕρισκονται ἱερὰ λείψανα μαρτύρων ἐκ τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν τῶν Περσῶν καὶ τῶν Σταυροφόρων.

Σήμερον φροντίζει τὸ Μοναστήριον γυναικεία Ἀδελφότης.

Ἱερὰ Μονὴ Ἀγίας Σιών

Ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Ἀγίας Σιών εὕρσκεται ὁ τάφος τοῦ προφητάνакτος Δαβίδ καὶ τό ὑπερῶν, εἰς τό ὁποῖον ὁ Κύριος ἐτέλεσε τὸν Μυστικόν Δεῖπνον καὶ τό Πνεῦμα τό Ἅγιον ἐπεφοίτησεν εἰς τούς Ἀγίους μαθητάς καὶ Ἀποστόλους. Ἐνταῦθα εὕρσκετο καὶ ἡ οἰκία τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἐκοιμήθη ἡ θεοτόκος καὶ ἐκ τῆς ὁποίας οἱ Ἀπόστολοι ἤνεγκαν τό σκῆνωμα αὐτῆς καὶ ἐνεταφίασαν «Γεθσημανῇ τό χωρίον».

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τούτου εὕρσκεται ὁ Ἱερός Ναός τῆς Ἀγίας Τριάδος τοῦ Πατριαρχείου, ἑορτάζων τὴν Δευτέραν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, κτισθεὶς ὑπὸ τοῦ μακαριστοῦ Παρασκευοφύλακος τοῦ Παναγίου Τάφου Ἀρχιμανδρίτου Γερασίμου μετὰ τῶν ἐτῶν 1905-1911, ὁμοῦ μετὰ καλλιπρεποῦς κτιρίου, εἰς τό ὁποῖον στεγάζεται ἀπὸ τοῦ 1970 ἡ Πατριαρχικὴ Σχολή, εἰς τὴν ὁποίαν προπαιδεύονται ἱεροσπουδασταὶ μέλλοντες νὰ ἐνταχθοῦν εἰς τὴν Ἀγιοταφιτικὴν Ἀδελφότητα.

Ἱερὰ Μονὴ Μεγάλῃς Παναγίας

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῶν «Σπουδαίων Μοναχῶν», ὅπως ἐσημειώθη, ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, Ἠλία, κατὰ τὰ ἔτη 494-516 εἰς τὸν τόπον, ὅπου συμφώνως πρὸς τὴν παράδοσιν ἴστατο ἡ θεοτόκος μετὰ τῶν ἄλλων γυναικῶν καὶ

εἶδε μετ' αὐτῶν κατὰ τὴν Σταύρωσιν τοῦ Υἱοῦ τῆς καὶ Κυρίου ἡμῶν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ. Ἔλαβεν δὲ τὴν ἐπωνυμίαν «Μεγάλη Παναγιά» ἐκ τοῦ γεγονότος-πάντοτε τὴν Παράδοσιν – ὅτι ἡ Πάναγνος μήτηρ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, βλέπουσα νὰ ὑψώνεται ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ὁ μονογενὴς Τῆς, ἔκραξε ἐν σπαραγμῷ φωνῇ μεγάλη τῇ ρομφαίᾳ τῆς λύπης κεντουμένη μητρῷα σπλάχνα. Ἡ Μονὴ ἔφερε ἔφερε τὴν ὀνομασίαν «Μονὴ τῆς Ὁδηγητρίας».

Σπουδαῖοι Μοναχοὶ ὠνομάζοντο οἱ ἀποτελοῦντες τὸ ἰδιαίτερον ἐκεῖνον μοναχικὸν τάγμα, τὸ ὁποῖον εἶχε ὡς ἔργον του τὴν διακονίαν τῶν Ναῶν τῶν παθημάτων τοῦ Σωτῆρος, ἥτοι τοῦ Γολγοθᾶ καὶ τοῦ Παναγίου Τάφου, καθὼς καὶ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς ἀδιάλειπτον προσευχήν. Διὰ τῆς ἀνεγέρσεως τῆς Μονῆς τῆς «Μεγάλῃς Παναγίας» καὶ τῆς συγκεντρώσεως αὐτῶν ἀπὸ τὸν Πατριάρχην Ἡλίαν, τὸ μοναχικὸν αὐτὸ τάγμα ἐτέθη ἔκτοτε ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν, προστασίαν καὶ κηδεμονίαν τοῦ ἐκάστοτε Πατριάρχου Ἱεροσολύμων.

Ἡ ἐκχώρησις τοῦ Ναοῦ τῆς Μεγάλῃς Παναγίας εἰς τὴν Ὀσίαν Μελάνην

Μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν Σπουδαίων Μοναχῶν εἰς τὴν νέαν Μονὴν, τῶν Ἀγίων Κων/νου καὶ Ἑλένης, ὁ Πατριάρχης Ἡλίας παρεχώρησε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Μεγάλῃς Παναγίας μὲ τὰ κελλιά εἰς τὴν Ὀσίαν Μελάνην καὶ τὰς ὑπὸ τὰς σοφὰς ὁδηγίας αὐτῆς «σπουδαζούσας» παρθένους, αἵτινες ἦσαν κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς περίπου ἐνενήκοντα. Ἡ Ὀσία Μελάνη, ὅπως πληροφορούμεθα ἐκ τοῦ βίου τῆς, ἔφθασε εἰς Ἱεροσόλυμα τὸ ἔτος 417. «Καθ' ἐσπέραν» σημειώνει ὁ βιογράφος τῆς Ὀσίας Μελάνης Γερόντιος «μετὰ τὸ κλεισθῆναι τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν παρέμενε τῷ Σταυρῷ μέχρις ὅτου εἰσῆρχοντο ψάλλοντες καὶ τότε ἀπερχομένη ἐν τῷ κελλίῳ αὐτῆς ἐκάθευδεν ὀλίγον». Τὸ κελλὶ πλησίον τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως εἶναι τὸ ἀσκητήριον τῆς Ὀσίας Μελάνης εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῆς Μεγάλῃς Παναγίας, ὅπου καὶ ὁ Τάφος αὐτῆς ἐν τῷ φερωνύμῳ Παρεκκλησίῳ.

Ὁ Ναὸς τῆς Παναγίας ἀποτελεῖ κτίσμα τοῦ 5ου αἰῶνος, προνοία τοῦ Πατριάρχου Ἡλίου, εἶναι δὲ καὶ τὸ «Καθολικὸν» τῆς Μονῆς. Ἐν αὐτῷ ὑπάρχει ἐν εἰδικῷ θρόνῳ ἡ σεπτὴ εἰκὼν τῆς Παναγίας τῆς Ὁδηγητρίας, ἡ ὁποία κατὰ τὴν παράδοσιν εἶναι ἔργον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ. Ἡ Πλατυτέρα δεσπόζει εἰς τὴν κόγχην τοῦ Ἱεροῦ βήματος καὶ εἶναι ἔργον τοῦ 17ου αἰῶνος. Πλησίον τοῦ θρόνου τῆς Ὁδηγητρίας, ἐπὶ ἀναλογίου, εὐρίσκονται δύο λειψανοθήκαι. Ἡ μία ἐξ αὐτῶν, ξυλόγλυπτος καὶ μεγάλη, περιέχει ἱερὰ λείψανα τῶν Ἀγίων: Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, Χαραλάμπους, Ἐλευθερίου, Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου, Εὐθυμίου τοῦ ἐκ Δημητσάνης, Ἀνθίμου τοῦ ἱερομάρτυρος, Νίκωνος τοῦ «Μετανοεῖτε», Αὐξεντίου τοῦ Ὁσίου, Ὑπατίου τοῦ Ὁσίου καὶ Νεκταρίου Πενταπόλεως τοῦ θαυματουργοῦ. Ἡ δὲ ἑτέρα τὴν χεῖρα τῆς Ἀγίας Ἰουλίττης καὶ τὰ λείψανα τοῦ ἐν ἔτει 1549 διὰ Χριστὸν μαρτυρήσαντος Τούρκου πρίγκηπος Ἑμίρη. Εἰς τὴν Μονήν, ἐπίσης, διαφυλάσσεται τὸ χειρόγραφον Ἱερὸν Εὐαγγέλιον τῆς Ὀσίας Μελάνης.

Ἱερὰ Μονὴ Παναγίας Σεϊδανάγιας

Οὗτο τὸ γυναικεῖον Μοναστήριον, ἂν καὶ τιμᾶται εἰς τὸ ὄνομα τῆς Παναγίας, εἶναι γνωστὸν ὡς καὶ τὸ Μοναστήριον τῆς γιαγιᾶς τῆς Παναγίας ἐκ τῆς ἀραβικῆς ὀνομασίας Ντέρ-Σίντι, Μοναστήριον τῆς γιαγιᾶς. Ἐντὸς τοῦ Μοναστηρίου ὑπάρχει ἡ θαυματουργὸς εἰκὼν, ἡ ὁποία συμφώνως πρὸς τὴν παράδοσιν ἀφίχθη μόνη τῆς ἐκ τῆς Δαμασκοῦ τῆς Συρίας. Ἐντὸς τοῦ Μοναστηρίου ὑπάρχουσιν δυὸ παρεκκλήσια, τῆς Ἀγίας Ἄννης καὶ τῶν Ἀγίων Πάντων.